

DZIENNIK USTAW

POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

Warszawa, dnia 19 grudnia 1989 r.

Nr 68

TREŚĆ:

Poz.:

ROZPORZĄDZENIA RADY MINISTRÓW:

- 412 — z dnia 5 grudnia 1989 r. w sprawie ubezpieczenia ustawowego budynków i mienia w gospodarstwach rolnych oraz na działkach nie wchodzących w skład gospodarstw rolnych 1003
- 413 — z dnia 11 grudnia 1989 r. w sprawie udzielania odroczeń zasadniczej służby wojskowej oraz uznawania poborowych i żołnierzy za jedynych żywicieli rodzin 1009

ROZPORZĄDZENIA:

- 414 — Ministra Finansów z dnia 30 listopada 1989 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zwolnienia od podatku od spadków i darowizn niektórych darowizn oraz podwyższenia kwot wartości rzeczy i praw majątkowych nie podlegających opodatkowaniu oraz wyłączonych z podstawy opodatkowania tym podatkiem 1017
- 415 — Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 18 listopada 1989 r. w sprawie obowiązku zgłaszania oraz zwalczania pomoru królików 1017
- 416 — Ministra Sprawiedliwości z dnia 4 grudnia 1989 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie utworzenia sądów wojewódzkich i sądów rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości 1018

412

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 5 grudnia 1989 r.

w sprawie ubezpieczenia ustawowego budynków i mienia w gospodarstwach rolnych oraz na działkach nie wchodzących w skład gospodarstw rolnych.

Na podstawie art. 7 ustawy z dnia 20 września 1984 r. o ubezpieczeniach majątkowych i osobowych (Dz. U. Nr 45, poz. 242 i z 1989 r. Nr 30, poz. 160) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. 1. Rozporządzenie reguluje ubezpieczenie ustawowe budynków, mienia ruchomego, upraw zbóż oraz roślin okopowych i pastewnych:

- 1) w gospodarstwie rolnym, gdy powierzchnia użytków rolnych przekracza 1 ha i znajduje się we władaniu osoby fizycznej, wykazanej w ewidencji gruntów prowadzonej na podstawie odrębnych przepisów, lub zespołu rolników indywidualnych, zwanego dalej „zespołem”,
- 2) w państwowym przedsiębiorstwie gospodarki rolnej i państwowym gospodarstwie rolnym, zwanych dalej „przedsiębiorstwem”,
- 3) w spółdzielni produkcji rolnej i spółdzielni kółek rolniczych oraz kółku rolniczym, zwanych dalej „spółdzielnią”.

2. Ponadto rozporządzenie reguluje ubezpieczenie ustawowe budynków mieszkalnych, gospodarczych i letniskowych usytuowanych na działkach nie wchodzących w skład gospodarstw rolnych, zwanych dalej „działkami”, należących do osób fizycznych oraz mienia ruchomego tych osób.

§ 2. W zakresie określonym w § 1 ust. 1 pkt 1 ubezpieczeniu ustawowemu podlegają: mienie ruchome, uprawy zbóż oraz roślin okopowych i pastewnych należące do osoby fizycznej lub zespołu, dzierżawiących użytki rolne Państwowego Funduszu Ziemi albo użytki rolne przedsiębiorstwa lub spółdzielni, jeżeli ich obszar przekracza 1 ha.

§ 3. 1. Działalność w zakresie ubezpieczeń uregulowanych w rozporządzeniu prowadzi Państwowy Zakład Ubezpieczeń, zwany dalej „PZU”.

2. Odpowiedzialność PZU rozpoczyna się z dniem wpisania przedsiębiorstwa i spółdzielni do rejestru, a kończy z dniem likwidacji lub postawienia w stan upadłości przedsiębiorstwa albo przejścia w stan likwidacji lub ogłoszenia upadłości spółdzielni, z wyłączeniem kółek rolniczych, w odniesieniu do których odpowiedzialność kończy się z dniem ich wykreślenia z rejestru.

§ 4. PZU odpowiada za szkody powstałe wskutek następujących zdarzeń losowych:

- 1) w budynkach i mieniu ruchomym — ognia, uderzenia piorunu, powodzi, lawiny, gradu, zapadania lub usuwania się ziemi, wybuchu, upadku pojazdu powietrznego, huraganu oraz nadmiernego opadu śniegu,
- 2) w uprawach zbóż oraz roślin okopowych i pastewnych — gradobicia, powodzi i ognia oraz zalania wskutek nadmiernych opadów atmosferycznych.

§ 5. 1. Zakresem odpowiedzialności PZU są objęte również szkody w ubezpieczonych budynkach oraz mieniu ruchomym, powstałe wskutek zaginięcia lub kradzieży dokonanej w czasie i miejscu wystąpienia zdarzeń lo-

sowych objętych odpowiedzialnością, a także niezbędne koszty uprzątnięcia miejsca szkody u osób fizycznych i zespołów w granicach równowartości pieniężnej 6 q żyta, a w przedsiębiorstwach i spółdzielniach 30 q żyta.

2. Równowartość pieniężną 1 q żyta oblicza się przy zastosowaniu przeciętnej ceny skupu żyta ustalonej zgodnie z § 23 ust. 2.

§ 6. Za szkody spowodowane przez:

- 1) ogień — uważa się szkody powstałe w wyniku działania ognia, który przedostał się poza palenisko lub powstał bez paleniska i rozszerzył się o własnej sile,
- 2) powódź — uważa się szkody powstałe wskutek zalania terenu w wyniku podniesienia się wody w korytach wód płynących lub stojących oraz w wyniku nadmiernych opadów atmosferycznych, a także wskutek spływu wód po zboczach lub stokach na terenach górskich i falistych,
- 3) lawinę — uważa się szkody powstałe wskutek gwałtownego zsuwania się lub staczania mas śniegu, lodu, skał lub kamieni ze zboczy górskich,
- 4) grad — uważa się szkody powstałe wskutek opadu atmosferycznego w postaci bryłek lodu,
- 5) zapadanie się ziemi — uważa się szkody powstałe wskutek obniżenia się terenu z powodu zawalenia się podziemnych pustych przestrzeni w gruncie,
- 6) usuwanie się ziemi — uważa się szkody powstałe wskutek ruchu ziemi na stokach,
- 7) wybuch — uważa się szkody powstałe w wyniku gwałtownej zmiany stanu równowagi układu z jednoczesnym wyzwoleniem się gazów, pyłów lub pary, wywołane ich właściwością rozprzestrzeniania się; w odniesieniu do naczyń ciśnieniowych i innych tego rodzaju zbiorników warunkiem uznania szkody za spowodowaną wybuchem jest, aby ściany tych naczyń i zbiorników uległy rozdarciu w takich rozmiarach, że wskutek ujścia gazów, pyłów, pary lub cieczy nastąpiło nagłe wyrównanie ciśnień; za spowodowane wybuchem uważa się również szkody powstałe wskutek implozji, polegającej na uszkodzeniu zbiornika lub aparatu próżniowego ciśnieniem zewnętrznym,
- 8) upadek pojazdu powietrznego — uważa się szkody powstałe wskutek katastrofy bądź przymusowego lądowania samolotu silnikowego, bezsilnikowego lub innego obiektu latającego, a także spowodowane upadkiem ich części lub przewożonego ładunku,
- 9) huragan — uważa się liczne szkody powstałe wskutek gwałtownej wichury; pojedynczą szkodę uważa się za spowodowaną przez huragan, jeżeli w najbliższym sąsiedztwie stwierdzono skutki działania gwałtownej wichury albo rodzaj szkody i jej rozmiary świadczą o działaniu wiatru o prędkości nie mniejszej niż 24,5 m/s.

§ 7. PZU nie odpowiada za szkody:

- 1) spowodowane umyślnie przez właściciela, a gdy właścicielem jest osoba fizyczna — także przez jego małżonka lub pełnoletnie dzieci pozostające z nim we wspólnym gospodarstwie domowym; w razie umyślnego spowodowania szkody przez członka spółdzielni lub pracownika przedsiębiorstwa, odszkodowanie nie przysługuje tylko w odniesieniu do szkód poniesionych przez sprawcę szkody,
- 2) objęte innym ubezpieczeniem ustawowym,

3) spowodowane zapadaniem lub usuwaniem się ziemi, jeżeli jest wynikiem działalności ludzkiej, w szczególności wykopami ziemnymi, eksploatacją bogactw naturalnych i innymi podobnymi działaniami, a także awarią sieci wodnokanalizacyjnej,

4) powstałe wskutek powodzi, która nastąpiła w związku z wadliwym działaniem lub uszkodzeniem urządzeń odwadniających, basenów i innych podobnych urządzeń — z winy uszkodzowanego,

5) powstałe wskutek zdarzeń wojennych, jak również wskutek trzęsienia ziemi,

6) powstałe w aparatach lub w innych urządzeniach wskutek działania prądu elektrycznego, chyba że działanie prądu spowodowało równocześnie pożar.

§ 8. 1. PZU ewidencjonuje:

- 1) fizyczny obszar użytków rolnych w gospodarstwach rolnych na podstawie danych zawartych w ewidencji gruntów,
- 2) podlegające ubezpieczeniu ustawowemu budynki o powierzchni zabudowy ponad 10 m² w gospodarstwach rolnych osób fizycznych i zespołów oraz na działkach.

2. Terenowe organy administracji państwowej o właściwości szczególnej stopnia podstawowego każdorazowo zawiadamiają PZU o zmianach w ewidencji gruntów, z podaniem klasy gleby, oraz przysyłają każdorazowo PZU kopię pozwolenia na budowę budynku, kopię decyzji w sprawie rozbiórki budynku, a także kopię decyzji w sprawie przekazania gospodarstwa na rzecz państwa za rentę lub emeryturę.

3. PZU przeprowadza okresowo u osób fizycznych i zespołów lustrację stanu ubezpieczenia budynków.

§ 9. Wysokość szkody w mieniu ruchomym osób fizycznych i zespołów oraz w uprawach ustala się według cen obowiązujących w dniu ustalenia odszkodowania, z uwzględnieniem przepisu § 23 ust. 2.

Rozdział 2

Ubezpieczenie budynków

§ 10. 1. Ubezpieczeniem są objęte budynki stanowiące własność osób fizycznych, zespołów, przedsiębiorstw i spółdzielni.

2. Za budynek uważa się budowlę umocowaną w ziemi lub na ziemi, posiadającą ściany lub słupy albo filary oraz pokrycie dachowe, z wyłączeniem studni i ogrodzeń.

§ 11. 1. Nie są objęte ubezpieczeniem:

- 1) budynki:
 - a) opuszczone,
 - b) przeznaczone do rozbiórki — z upływem terminu rozbiórki określonego w ostatecznej decyzji właściwego organu lub w pozwoleniu na budowę,
- 2) domki letniskowe i domki kempingowe o powierzchni zabudowy do 30 m²,
- 3) wszelkie budowle wzniesione na terenach pracownicznych ogrodów działkowych,
- 4) szklarnie, namioty i tunele foliowe wraz z kotłowniami przeznaczonymi do ich ogrzewania oraz inspekty.

2. Nie są objęte ubezpieczeniem należące do osób fizycznych lub zespołów budynki:

- 1) będące na podstawie decyzji administracyjnej pod zarządem państwowym, bez względu na formę ustanowienia zarządu,

- 2) wykreślone z ewidencji ubezpieczeniowej w czasie lustracji ze względu na ich zły stan techniczny, w porozumieniu z terenowym organem administracji państwowej do spraw nadzoru budowlanego,
- 3) w których właściciel nie zamieszkuje i za które nie są opłacane składki ubezpieczeniowe przez okres 3 kolejnych lat kalendarzowych, jeżeli miejsce pobytu właściciela nie jest znane,
- 4) przemysłowe oraz użytkowane albo przeznaczone na potrzeby warsztatów rzemieślniczych lub na cele usługowe albo handlowe.

§ 12. 1. Odpowiedzialność PZU z tytułu ubezpieczenia budynków rozpoczyna się z dniem pokrycia budynku dachem, a kończy z dniem przejścia budynku do kategorii nie objętych ubezpieczeniem.

2. Odpowiedzialność z tytułu ubezpieczenia domów letniskowych rozpoczyna się z dniem ich zgłoszenia do ewidencji PZU.

§ 13. 1. Wartość budynków należących do osób fizycznych i zespołów ustala PZU na podstawie cennika opracowanego przy współudziale jednostek wyspecjalizowanych w zakresie budownictwa.

2. W razie zmiany cen materiałów budowlanych i kosztów robocizny oraz innych kosztów, które spowodują wzrost lub obniżkę wartości budynków, PZU podwyższa lub obniża wartość budynków osób fizycznych i zespołów, stosując współczynnik ustalony w porozumieniu z jednostkami, o których mowa w ust. 1.

3. Jeżeli wartość budynku jest wyższa lub niższa od wartości przyjętej do ubezpieczenia, właściciel może żądać od PZU ponownego ustalenia tej wartości, najpóźniej przed powstaniem szkody.

4. Przez wartość przyjętą do ubezpieczenia rozumie się wartość bez uwzględnienia zużycia budynku.

5. Na wniosek rolnika, który przekazał gospodarstwo rolne za rentę lub emeryturę bez budynków, ich wartość może zostać obniżona przez uwzględnienie stopnia zużycia wynikającego z norm zużycia budynków, nie więcej jednak niż o 70%.

6. Normy zużycia budynków określa PZU przy współudziale jednostek wyspecjalizowanych w zakresie budownictwa.

§ 14. 1. Za szkodę w budynku uważa się utratę lub zmniejszenie jego wartości, spowodowane zniszczeniem lub uszkodzeniem wskutek zdarzeń losowych określonych w § 4.

2. Jeżeli dach budynku nie był należycie konserwowany lub konstrukcja budynku nie odpowiadała wymaganiom obowiązującym w budownictwie, pojedynczej szkody w budynku nie uważa się za spowodowaną przez huragan lub nadmierny opad śniegu.

§ 15. 1. Wysokość szkody w budynku należącym do osoby fizycznej lub zespołu ustala się według wartości obowiązującej w dniu ustalenia odszkodowania, określonej na podstawie § 13.

2. Wysokość szkody pomniejsza się o wartość pozostałości z budynku.

§ 16. 1. Za należące do osób fizycznych budynki, których zużycie przekracza 70%, wypłaca się:

- 1) 30% odszkodowania ustalonego z uwzględnieniem § 13 ust. 4,

2) pozostałe 70% odszkodowania — po rozpoczęciu odbudowy lub naprawy szkody.

2. W razie nierozpoczęcia naprawienia szkody lub odbudowy zniszczonego budynku w okresie 3 lat od daty powstania szkody, kwoty odszkodowania, o której mowa w ust. 1 pkt 2, nie wypłaca się.

3. Nie wypłaca się również kwoty odszkodowania, o której mowa w ust. 1 pkt 2, jeżeli szkoda powstała w budynku przed upływem terminu jego rozbiórki.

4. W odniesieniu do szkód w budynkach, o których mowa w § 13 ust. 5, odszkodowanie wypłaca się jednorazowo.

5. Jeżeli wysokość szkody w budynku nie przeznaczonym do rozbiórki nie przekracza równowartości piętniętej 100 q żyta, odszkodowanie wypłaca się jednorazowo.

§ 17. 1. Odszkodowanie za szkodę w budynku przedsiębiorstwa lub spółdzielni ustala się według faktycznie poniesionych kosztów usunięcia szkody; stwierdzonych kosztorysem powykonawczym lub rachunkiem wykonawcy, a w razie usunięcia szkody własnymi siłami — kalkulacją zleceńową przedsiębiorstwa lub spółdzielni, z uwzględnieniem istniejących przed szkodą wymiarów, konstrukcji, materiału i wyposażenia budynku oraz wartości pozostałości po szkodzie.

2. Odszkodowanie może być ustalone wstępnie w wysokości kalkulacyjnych kosztów odbudowy lub naprawy, przedstawionych przez przedsiębiorstwo lub spółdzielnię.

3. Jeżeli szkoda dotyczy budynków w nieczynnych zakładach lub budynków przeznaczonych do rozbiórki, których termin rozbiórki nie upłynął do dnia szkody, albo budynków przeznaczonych do kapitalnego remontu przed powstaniem szkody — wysokość szkody i odszkodowania ustala się w granicach wartości wykazanej w ostatnim bilansie, z uwzględnieniem umorzeń na dzień, w którym szkoda powstała.

§ 18. 1. Odszkodowanie za budynek wypłaca się właścicielowi.

2. Jeżeli miejsce pobytu właściciela budynku nie jest znane, odszkodowanie wypłaca się posiadaczowi, który dokonał odbudowy zniszczonego lub naprawy uszkodzonego budynku tego właściciela.

3. Za szkodę powstałą w budynku należącym do spadku odszkodowanie wypłaca się spadkobiercom.

Rozdział 3

Ubezpieczenie mienia ruchomego

§ 19. 1. Ubezpieczeniem jest objęte mienie ruchome stanowiące własność osób fizycznych, zespołów, przedsiębiorstw i spółdzielni.

2. Ubezpieczeniem jest objęte również mienie ruchome rolnika, który przekazał gospodarstwo rolne za rentę lub emeryturę wraz z budynkiem mieszkalnym, do końca następnego roku kalendarzowego, pod warunkiem że do dnia szkody mieszkał w tym budynku.

3. Za mienie ruchome uważa się:

- 1) ziemiopłody zebrane i złożone w budynkach, stertach, stogach, kopcach lub piwnicach oraz pasze dla zwierząt,
- 2) zwierzęta gospodarskie,

- 3) inwentarz martwy, w tym maszyny, urządzenia, narzędzia oraz materiały,
- 4) ruchomości domowe właściciela oraz osób mieszkających i prowadzących z właścicielem wspólne gospodarstwo domowe, a w przedsiębiorstwach i spółdzielniach — wyposażenie lokali biurowych, przedszkoli, świetlic, klubów i innych pomieszczeń o charakterze socjalno-kulturalnym.

§ 20. Nie są objęte ubezpieczeniem:

- 1) mienie ruchome związane z produkcją w szklarniach, inspektach namiotach i tunelach foliowych oraz uzyskane z nich produkty,
- 2) mienie ruchome związane z produkcją przemysłową, z działalnością usługową, rzemieślniczą lub handlową, prowadzoną przez osobę fizyczną lub zespół, a w szczególności maszyny, narzędzia, surowce, półfabrykaty i wyroby gotowe,
- 3) pszczoły, drób w produkcji fermowej, ryby i urządzenia stawowe, zwierzęta futerkowe, z wyjątkiem królików, zwierzęta hodowane amatorsko, zwierzęta laboratoryjne oraz uzyskane od wymienionych w tym punkcie zwierząt produkty, a także pasze i lekarstwa nabyte dla tych zwierząt,
- 4) materiały przeznaczone na budowę obiektów, o których mowa w § 11 ust. 1 pkt 2—4 i ust. 2 pkt 3 i 4,
- 5) pojazdy mechaniczne i części zapasowe do nich, z wyjątkiem nie ubezpieczonych w zakresie autocasco ciągników rolniczych, przyczep do tych ciągników, motorowerów oraz niezbędnych do ich eksploatacji części zapasowych do 5% wartości nowego pojazdu lub przyczepy,
- 6) paliwa i smary,
- 7) pieniądze i inne środki płatnicze, papiery wartościowe, dzieła sztuki, biżuteria, wyroby z platyny, złota i srebra, zbiory filatelistyczne, numizmatyczne i inne, wszelkiego rodzaju dokumenty, a także napoje alkoholowe, z wyjątkiem alkoholu w przedsiębiorstwach i spółdzielniach jako produktu wytworzonego przez te jednostki lub jako surowca przeznaczonego do produkcji.

§ 21. 1. Wartość mienia ruchomego na działce ustala się w wysokości 1/3 wartości znajdujących się na niej budynków podlegających ubezpieczeniu ustawowemu, obliczonej w sposób określony w § 13, bez uwzględnienia ich zużycia. Wartość tego mienia nie może być mniejsza niż równowartość pieniężna 120 q żyta, a jeżeli na działce znajduje się tylko budynek gospodarczy — nie mniejsza niż 20 q żyta.

2. Jeżeli wartość mienia ruchomego ustalona zgodnie z ust. 1 jest wyższa lub niższa od wartości rzeczywistej, właściciel może żądać ubezpieczenia tego mienia według rzeczywistej wartości najpóźniej przed powstaniem szkody.

§ 22. 1. Za szkodę w mieniu ruchomym uważa się utratę lub zmniejszenie wartości tego mienia, spowodowane jego zniszczeniem lub uszkodzeniem przez zdarzenie wymienione w § 4 pkt 1.

2. Za szkodę w mieniu ruchomym uważa się również porażenie zwierząt gospodarskich prądem elektrycznym, powodujące śmierć lub konieczność uboju zwierzęcia.

§ 23. 1. Wysokość szkody w ziemiopłodach ustala się przyjmując za podstawę:

- 1) powierzchnię, z której zostały zebrane,

- 2) kubaturę składowania,
- 3) przeciętną wydajność ziemiopłodu uzyskaną z 1 ha z 3 ostatnich lat w danej miejscowości, a w razie niemożności ustalenia takiej wydajności — przeciętną wydajność w gminie z 3 ostatnich lat, ustaloną przez terenowy organ administracji państwowej o właściwości szczególnej do spraw rolnictwa stopnia podstawowego na podstawie danych statystycznych; w przedsiębiorstwach i spółdzielniach przyjmuje się wydajność uzyskaną z 1 ha z 3 ostatnich lat w wysokości wynikającej z zapisów w ewidencji księgowej,
- 4) cenę jednostkową ziemiopłodu, z uwzględnieniem zasad określonych w ust. 2 lub 3.

2. W odniesieniu do ziemiopłodów, z wyjątkiem określonych w ust. 3, przyjmuje się przeciętne ceny stosowane przez jednostki prowadzące skup w danym województwie, ustalone według danych wojewódzkiego urzędu statystycznego, zwanego dalej „WUS”; jeżeli WUS nie określił ceny dla danego ziemiopłodu, cenę tę ustala PZU,

3. W odniesieniu do 1 q następujących ziemiopłodów przyjmuje się cenę w określonym procencie równowartości pieniężnej 1 q żyta (§ 5 ust. 2):

1) ziemniaków	— 70%,
2) buraków pastewnych lub innych okopowych pastewnych i kiszonek	— 15%,
3) siana traw	— 35%,
4) siana roślin motylkowych	— 40%,
5) zielonek	— 10%,
6) słomy surowej lnu	— 110%,
7) słomy surowej konopi	— 80%,
8) słomy zbóż, traw nasiennych i roślin motylkowych	— 15%,
9) słomy w stertach oraz siana w stogach w kompleksach łąk po 1 marca następnego roku po zbiorach	— 5%,

nie większą jednak niż cena wolnorynkowa stosowana w miejscu najbliższym powstania szkody.

§ 24. 1. Wysokość szkody w zwierzętach gospodarskich stanowiących własność osób fizycznych i zespołów ustala się:

- 1) w odniesieniu do koni i bydła w wieku powyżej 6 miesięcy — według przeciętnych cen wolnorynkowych tych zwierząt, stosowanych w miejscu najbliższym powstania szkody,
- 2) w odniesieniu do koni i bydła w wieku do 6 miesięcy oraz do pozostałych zwierząt gospodarskich — według wartości ustalonej na podstawie wagi zwierzęcia i przeciętnej ceny stosowanej przez jednostki prowadzące skup w danym województwie, ustalonej według danych WUS; jeżeli WUS nie określi ceny dla danego gatunku zwierząt, cenę tę ustala PZU,
- 3) w odniesieniu do zwierząt zarodowych — na podstawie udokumentowanej wartości tych zwierząt.

2. Wysokość szkody w zwierzętach gospodarskich stanowiących własność przedsiębiorstw i spółdzielni ustala się według wartości ewidencyjnej tych zwierząt, z wyjątkiem trzody chlewnej w tuczu, której wartość ustala się według zasad określonych w ust. 1 pkt 2.

3. Wysokość szkody zmniejsza się o kwotę uzyskaną ze sprzedaży pozostałości jednostkom prowadzącym skup. W razie nieudokumentowania sprzedaży pozostałości ze

zwierząt, których mięso było zdatne do spożycia, potrąca się:

- 1) w odniesieniu do koni — 40⁰/₀,
- 2) w odniesieniu do bydła — 60⁰/₀,
- 3) w odniesieniu do trzody chlewnej i owiec — 80⁰/₀

wartości rzeźnej zwierzęcia.

§ 25. 1. Wysokość szkody w inwentarzu martwym i ruchomościach domowych osób fizycznych i zespołów ustala się według cen detalicznych, a w braku takich cen — według cen wolnorynkowych, z uwzględnieniem przeciętnego stopnia zużycia w wysokości 20⁰/₀.

2. Jeżeli jednak wartość przedmiotu nadającego się w dniu powstania szkody do użytku przekracza w stanie nowym równowartość pieniężną 30 q żyta, stopień zużycia przyjmuje się w zależności od okresu użytkowania przedmiotu, liczonego od daty jego produkcji — nie większy jednak niż 70⁰/₀. Przyjmuje się, że roczne średnie zużycie wynosi:

- 1) silników, pojazdów, maszyn, narzędzi i zmechanizowanego sprzętu — 5⁰/₀,
- 2) mebli i instrumentów muzycznych — 5⁰/₀,
- 3) odzieży, sprzętu sportowego, turystycznego i radio-telewizyjnego — 10⁰/₀.

3. Wartość przedmiotów pochodzenia zagranicznego ustala się w złotych polskich według cen takich samych lub podobnych przedmiotów produkcji krajowej.

§ 26. Wysokość szkody w mieniu ruchomym na działkach ustala się według zasad określonych w § 23—25.

§ 27. W przedsiębiorstwach i spółdzielniach wysokość szkody w inwentarzu martwym i wyposażeniu, o którym mowa w § 19 ust. 3 pkt 3 i 4, ustala się w wysokości kosztów zakupu takich samych lub tego samego rodzaju, typu i mocy produkcyjnej składników mienia ruchomego albo kosztów ich naprawy, w granicach kosztów zakupu takiego samego przedmiotu. Jeżeli jednak przedsiębiorstwo lub spółdzielnia w okresie 24 miesięcy od powstania szkody nie dokona zakupu, o którym mowa wyżej, do ustalenia odszkodowania przyjmuje się wartości ewidencyjne tych przedmiotów.

§ 28. Wysokość szkody pomniejsza się o wartość pozostałości.

§ 29. Odszkodowanie ustala się w wysokości szkody, z tym że za mienie ruchome na działkach — w granicach wartości przyjętej do ubezpieczenia.

Rozdział 4

Ubezpieczenie upraw

§ 30. 1. Uprawy zbóż oraz roślin okopowych i pastewnych stanowiące własność osób fizycznych, zespołów, przedsiębiorstw i spółdzielni są objęte ubezpieczeniem w gospodarstwach rolnych, przedsiębiorstwach i spółdzielniach.

2. Uprawy na działkach zamiennych na wniosek przedsiębiorstwa lub spółdzielni są objęte ubezpieczeniem łącznie z uprawami tych jednostek.

3. Ubezpieczeniem są objęte uprawy:

- 1) zbóż (pszenicy, żyta, pszenżyta, jęczmienia, owsa, prosa) i ich mieszanek oraz gryki i kukurydzy — od gradobicia, powodzi i zalania wskutek nadmiernych opadów atmosferycznych, zwanego dalej „zalaniem”,

oraz ognia powstałego w czasie ich mechanicznego sprzętu,

- 2) roślin pastewnych i ich mieszanek przeznaczonych na paszę, ziemniaków, buraków cukrowych — od gradobicia, powodzi i zalania,
- 3) traw łąk i pastwisk zaliczonych do klas I—IV normy państwowej ustalonej dla siana — od powodzi i zalania; obszary łąk i pastwisk, na których siano jest zaliczone do klas I—IV normy państwowej, określa terenowy organ administracji państwowej o właściwości szczególnej stopnia podstawowego do spraw rolnictwa.

§ 31. 1. Odpowiedzialność PZU z tytułu ubezpieczenia upraw rozpoczyna się w odniesieniu do:

- 1) szkód powodziowych i zalaniowych — od wysiewu nasion lub wysadzenia roślin (bulw) do gruntu,
- 2) szkód gradowych — od wzejścia roślin,
- 3) traw łąk i pastwisk — od dnia 15 kwietnia.

2. Odpowiedzialność kończy się z dniem złożenia plonu w budynkach, stertach, stogach, kopcach lub piwnicach, a w trawach łąk i pastwisk — z dniem 15 października.

§ 32. 1. Za szkodę w uprawach uważa się utratę lub zmniejszenie plonu z powodu ich zniszczenia lub uszkodzenia przez bezpośrednie działanie gradu, powodzi, zalania lub ognia.

2. Utratę lub zmniejszenie plonu ustala się przyjmując za podstawę w uprawach:

- 1) zbóż i ich mieszanek — ziarno i słomę,
- 2) gryki i kukurydzy — ziarno,
- 3) roślin pastewnych i ich mieszanek przeznaczonych na paszę — ziarno, korzenie, bulwy, zieloną masę, liście,
- 4) ziemniaków — bulwy,
- 5) buraków cukrowych — korzenie, liście,
- 6) łąk i pastwisk — trawy.

3. Za szkodę w trawach łąk i pastwisk uważa się spowodowane przez powódź lub zalanie zniszczenie bądź całkowitą utratę wartości traw na skutek wygnicia, zmycia darni, zamulenia oraz zanieczyszczenia substancjami toksycznymi.

§ 33. 1. Nie uważa się za szkodę strat spowodowanych przez choroby lub szkodniki, chociażby powódź, zalanie lub gradobicie obniżyły odporność roślin na ich działanie.

2. Nie uważa się za szkodę również zmniejszenia plonu spowodowanego gradobiciem, powodzią, zalaniem lub ogniem, jeżeli stopień zmniejszenia plonu danej uprawy nie przekracza na tym samym polu 10⁰/₀; jeżeli jednak na polu o powierzchni do 15 ha powstała szkoda całkowita na części pola o powierzchni przekraczającej 10 arów, a na polu o powierzchni ponad 15 ha — na obszarze przekraczającym 50 arów, PZU odpowiada za tę szkodę.

§ 34. PZU nie odpowiada za szkodę, jeżeli nieterminowe zgłoszenie tej szkody lub sprzątnięcie uprawy przed dokonaniem zgłoszenia uniemożliwia ustalenie jej przyczyny bądź rozmiaru.

§ 35. 1. Wysokość szkody w uprawach ustala się, z zastrzeżeniem ust. 3, przyjmując za podstawę:

- 1) powierzchnię, na której uprawa została uszkodzona lub zniszczona.

- 2) przeciętną wydajność uprawy z 1 ha, ustaloną według zasad określonych w § 23 ust. 1 pkt 3,
- 3) określony w procentach stopień zmniejszenia plonów uszkodzonej uprawy,
- 4) cenę jednostkową plonu z uwzględnieniem § 23 ust. 2 i 3, z tym że cena jednostkowa:
 - a) słomy zbóż uszkodzonej lub zniszczonej przed jej złożeniem w budynkach lub stertach stanowi 15% wartości ziarna tego zboża,
 - b) części nadziemnej buraków cukrowych oraz roślin okopowych uprawianych na paszę, z wyjątkiem ziemniaków, stanowi 15% wartości korzeni.

2. Wysokość szkód całkowitych w uprawach, z wyjątkiem traw łąk i pastwisk, ustala się w procentach wartości plonu (ust. 1 pkt 1, 2 i 4) w zależności od okresu powstania szkody, a mianowicie:

1) przed dniem 15 kwietnia	— 25% ⁰ / ₀ ,
2) w okresie od dnia 15 kwietnia do dnia 20 maja	— 40% ⁰ / ₀ ,
3) w okresie od dnia 21 maja do dnia 10 czerwca	— 60% ⁰ / ₀ ,
4) po dniu 10 czerwca	— 85% ⁰ / ₀ .

3. Wysokość szkód w trawach łąk ustala się w procentach całorocznej wartości uprawy (ust. 1 pkt 1, 2 i 4) w zależności od czasu powstania szkody, przyjmując:

1) za pierwszy pokos	— 60% ⁰ / ₀ ,
2) za drugi pokos	— 30% ⁰ / ₀ ,
3) za trzeci pokos (odrost)	— 10% ⁰ / ₀ .

4. Jeżeli skutek powodzi lub zalania uległa zniszczeniu trawa nie zebrana po upływie 15 do 30 dni od jej przekwitnięcia, wysokość szkody ustala się w 75% kwoty ustalonej w sposób określony w ust. 3, a po tym okresie — w 30% tej kwoty.

§ 36. Odszkodowanie wypłaca się w wysokości szkody.

Rozdział 5

Prawa i obowiązki stron

§ 37. 1. PZU dokonuje ustalenia wysokości szkody w terminie 14 dni od otrzymania zawiadomienia o jej powstaniu, z wyjątkiem szkód powodziowych, których wysokość ustala się w terminie 14 dni od daty ustąpienia wody.

2. Ustalenia, których dokonuje się w miejscu powstania szkody, wymagają obecności właściciela oraz świadków, z tym że nieobecność zawiadomionego właściciela nie wstrzymuje oszacowania szkody.

§ 38. 1. PZU wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o szkodzie.

2. Jeżeli w terminie określonym w ust. 1 wyjaśnienie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności PZU albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w terminie 14 dni od dnia wyjaśnienia tych okoliczności. Jednakże bezsporną część odszkodowania PZU wypłaca w terminie określonym w ust. 1.

3. PZU może wstrzymać wypłatę odszkodowania do zakończenia postępowania karnego prawomocnym orzeczeniem, jeżeli zachodzi uzasadnione podejrzenie, że szkoda została spowodowana przestępstwem popełnionym

przez właściciela będącego osobą fizyczną lub jego małżonka albo jego pełnoletnie dzieci pozostające z nim we wspólnym gospodarstwie domowym.

4. Jeżeli odszkodowanie nie przysługuje, PZU informuje o tym na piśmie właściciela w terminie określonym w ust. 1, wskazując na okoliczności i podstawę prawną uzasadniającą odmowę wypłaty odszkodowania wraz z pouczeniem o środkach odwoławczych.

§ 39. 1. Z dniem wypłaty odszkodowania roszczenie właściciela przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkodę przechodzi z mocy prawa na PZU do wysokości wypłaconego odszkodowania. Jeżeli PZU wypłacił tylko część odszkodowania, właścicielowi przysługuje co do pozostałej części pierwszeństwo w zaspokojeniu roszczenia przed roszczeniami PZU.

2. Nie przechodzą na PZU roszczenia przeciwko osobom, z którymi właściciel pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym lub za które ponosi odpowiedzialność, chyba że sprawca wyrządził szkodę umyślnie.

3. Jeżeli szkoda została spowodowana nieumyślnie, PZU może w uzasadnionych społecznie lub gospodarczo wypadkach ograniczyć roszczenie albo odstąpić od dochodzenia roszczenia.

4. Jeżeli właściciel bez zgody PZU zrzekł się roszczenia przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkodę, PZU może odmówić odszkodowania lub je zmniejszyć. Jeżeli zrzeczenie się lub ograniczenie roszczenia zostanie ujawnione po wypłaceniu przez PZU odszkodowania, PZU przysługuje prawo dochodzenia od właściciela zwrotu całości lub części wypłaconego odszkodowania.

§ 40. 1. Przedsiębiorstwa i spółdzielnie przekazują do PZU corocznie następujące dane:

- 1) ewidencyjną wartość początkową (brutto) środków trwałych podlegających ubezpieczeniu, wykazaną w bilansie rocznym, z wyszczególnieniem wartości budynków,
- 2) liczbę budynków według ich przeznaczenia,
- 3) obszar użytków rolnych, w tym obszar poszczególnych upraw podlegających ubezpieczeniu, według stanu na dzień 30 czerwca, łącznie z uprawami na działkach zamiennych (§ 30 ust. 2), oraz przeciętną wydajność z 1 ha z okresu ostatnich 3 lat.

2. Nowo powstałe przedsiębiorstwa i spółdzielnie przesyłają do PZU w ciągu 14 dni od dnia wpisania ich do rejestru dane wymienione w ust. 1 według stanu na dzień rozpoczęcia działalności.

3. Dane, o których mowa w ust. 1, przedsiębiorstwa i spółdzielnie przekazują do dnia 5 marca każdego roku.

§ 41. 1. Właściciel jest obowiązany:

- 1) opłacać składkę za ubezpieczenie według zasad i stawek określonych w odrębnych przepisach,
- 2) zawiadomić PZU o:
 - a) nabyciu lub wzniesieniu budynku, podając jego przeznaczenie, wymiary oraz rodzaj materiału użytego do budowy ścian i pokrycia dachu,
 - b) przebudowie, modernizacji, kapitalnym remoncie lub zmianie przeznaczenia albo pokrycia budynku, z uwzględnieniem wymagań określonych pod lit. a),
 - c) rozbiórce, zbyciu lub przejściu budynku do kategorii budynków nie objętych ubezpieczeniem,
- 3) ułatwić PZU ustalenie wartości budynków, mienia ruchomego oraz upraw,

- 4) zawiadomić PZU, jeżeli dokument ubezpieczenia nie obejmuje wszystkich należących do niego budynków, w terminie 30 dni od dnia otrzymania tego dokumentu,
- 5) stosować się do przepisów przeciwpożarowych i innych mających na celu zapobieganie powstaniu szkody,
- 6) zawiadomić PZU, w terminie 30 dni od dnia otrzymania wezwania płatniczego, jeżeli wykazany obszar gospodarstwa jest mniejszy lub większy od faktycznego stanu władania.

2. Przepisów ust. 1 pkt 2—4 i 6 nie stosuje się do przedsiębiorstw i spółdzielni.

§ 42. 1. W razie powstania szkody, właściciel jest obowiązany:

- 1) w miarę możliwości zapobiec powiększaniu się szkody,
- 2) zawiadomić PZU o szkodzie najpóźniej w terminie 4 dni od daty jej powstania,
- 3) ułatwić PZU prowadzenie czynności niezbędnych do ustalenia przyczyny i rozmiarów szkody; przedsiębiorstwo i spółdzielnia są obowiązane sporządzić i dostarczyć PZU, w terminie 30 dni od dnia powstania szkody, kalkulację kosztów odbudowy budynku lub naprawy szkody,
- 4) dostarczyć posiadane dowody oraz udzielić potrzebnych wyjaśnień.

2. Zawiadomienie o szkodzie może być dokonane przez poszkodowanych indywidualnie lub zbiorowo. W zawiadomieniu podaje się imię i nazwisko poszkodowanego, miejsce i przyczynę szkody, rodzaj i obszar uszkodzonych upraw, uszkodzone elementy poszczególnych budowli, rodzaj uszkodzonych rzeczy i inne niezbędne dane.

3. W razie kradzieży (§ 5) pozostałości po szkodzie w budynku lub w mieniu ruchomym, właściciel jest obowiązany bezzwłocznie zawiadomić o tym właściwy rejonowy urząd spraw wewnętrznych.

4. Do czasu dokonania przez PZU oględzin nie wolno bez zezwolenia PZU zmieniać stanu spowodowanego przez szkodę w budynkach, mieniu ruchomym i uprawach, chyba że zmiana leży w interesie gospodarczym lub jest niezbędna do zapobieżenia powiększeniu się szkody.

5. PZU nie może powoływać się na przepis ust. 4, jeżeli w terminie 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o szkodzie nie dokonał oględzin przedmiotu szkody, z zastrzeżeniem § 37 ust. 1.

§ 43. Właściciel upraw jest zobowiązany:

- 1) dokonać sprzętu upraw we właściwym czasie,
- 2) podać w zawiadomieniu o szkodzie, że w związku ze znaczną szkodą zamierza zebrać uprawy przed ich dojrzaniem albo zaorać uszkodzone pole lub jego część,
- 3) w razie konieczności sprzętu uszkodzonych plonów lub zaorania pola przed ustaleniem wysokości szkody — pozostawić w pewnym oddaleniu od jego granic poletka kontrolne z nie zebranych plonami o powierzchni około 10 m² każde i szerokości około 2 m, w liczbie nie mniejszej od liczby hektarów pola, co najmniej jednak 2; poletka takie powinny być pozostawione w stanie nie zmienionym do czasu ustalenia szkody przez PZU, jednak nie dłużej niż w ciągu miesiąca od dnia wysłania zawiadomienia o szkodzie.

§ 44. Jeżeli właściciel nie dopełnił obowiązków określonych w § 41 ust. 1 pkt 3 i 5, § 42 ust. 1, 3 i 4 oraz § 43, a niedopełnienie to miało wpływ na powstanie szkody lub jej rozmiar albo na ustalenie wysokości odszkodowania, PZU może zmniejszyć odszkodowanie o 20%, nie więcej jednak niż wynosi równowartość pieniężna 100 q żyta, chyba że szczególne względy społeczne lub gospodarcze przemawiają za wypłatą całego odszkodowania.

Rozdział 6

Przepisy końcowe

§ 45. Traci moc rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 lutego 1985 r. w sprawie ubezpieczenia ustawowego budynków oraz mienia w gospodarstwach rolnych (Dz. U. Nr 10, poz. 38 i z 1989 r. Nr 50, poz. 289).

§ 46. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1990 r.

Prezes Rady Ministrów: *T. Mazowiecki*

413

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 11 grudnia 1989 r.

w sprawie udzielania odroczeń zasadniczej służby wojskowej oraz uznawania poborowych i żołnierzy za jedynych żywicieli rodzin.

Na podstawie art. 37 ust. 6, art. 98 ust. 5, art. 139 i art. 167 ust. 2, w związku z art. 148 ust. 5 i art. 206 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. z 1988 r. Nr 30, poz. 207 oraz z 1989 r. Nr 20, poz. 104, Nr 29, poz. 154 i Nr 34, poz. 178) oraz w związku z art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 29, poz. 154) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowe warunki i zasady:

- 1) udzielania poborowym odroczeń zasadniczej służby wojskowej ze względu na:
 - a) konieczność sprawowania bezpośredniej opieki nad członkiem rodziny,

- b) prowadzenie gospodarstwa rolnego,
 - c) pobieranie nauki,
 - d) wykonywanie zawodu,
 - e) utrzymywanie rodziny;
- 2) uznawania poborowych i żołnierzy za jedynych żywicieli rodzin;
 - 3) uznawania konieczności sprawowania przez żołnierzy bezpośredniej opieki nad członkiem rodziny albo prowadzenia przez nich gospodarstwa rolnego.

§ 2. Przez członków rodziny poborowego oraz żołnierza, o których mowa w rozporządzeniu, rozumie się:

- 1) rodziców i dziadków,
- 2) żonę,
- 3) dzieci własne, przysposobione, pasierbów oraz dzieci obce wzięte na wychowanie i utrzymanie, w tym także w ramach rodziny zastępczej,
- 4) rodzeństwo,
- 5) osobę, która wychowywała i utrzymywała poborowego przez okres co najmniej trzech lat przed ukończeniem przez niego 18 roku życia

— przy uwzględnieniu warunków określonych w dalszych przepisach rozporządzenia.

§ 3. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa, bez bliższego określenia:

- 1) o terenowym organie administracji państwowej — rozumie się przez to terenowy organ administracji państwowej o właściwości szczególnej w sprawach społeczno-administracyjnych stopnia podstawowego,
- 2) o najniższym wynagrodzeniu — rozumie się przez to najniższe wynagrodzenie pracowników w społecznych zakładach pracy za pełny miesięczny wymiar czasu pracy,
- 3) o odroczeniu — rozumie się przez to odroczenie zasadniczej służby wojskowej.

Rozdział 2

Udzielanie poborowym odroczeń zasadniczej służby wojskowej oraz uznawanie ich za jedynych żywicieli rodzin przez rejonową komisję poborową

Warunki do uznania poborowego za sprawującego bezpośrednią opiekę nad członkiem rodziny

§ 4. 1. Poborowego uznaje się za sprawującego bezpośrednią opiekę nad członkiem rodziny, jeżeli jego miejsce zamieszkania umożliwia mu codzienne sprawowanie tej opieki i nie ma innego pełnoletniego członka rodziny, bliższego lub równego stopniem pokrewieństwa, zobowiązanego do jej sprawowania.

2. O zdolności do sprawowania opieki nad inwalidą I grupy przez innego członka rodziny, zaliczonego do II grupy inwalidów, orzeka komisja lekarska do spraw inwalidztwa i zatrudnienia.

§ 5. Członkami rodziny, nad którymi sprawowanie bezpośredniej opieki uzasadnia udzielenie poborowemu odroczenia zasadniczej służby wojskowej, są:

- 1) osoby wymienione w § 2:
 - a) pkt 3, które nie ukończyły 16 lat życia lub zostały zaliczone do I grupy inwalidów — jeżeli opieki tej nie może sprawować żona poborowego,

- b) pkt 1 i 5, które ukończyły 75 lat życia lub zostały zaliczone do I grupy inwalidów,
 - c) pkt 4, które nie ukończyły 16 lat życia lub zostały zaliczone do I grupy inwalidów;
- 2) żona — jeżeli została zaliczona do I grupy inwalidów.

Warunki do uznania poborowego za prowadzącego gospodarstwo rolne

§ 6. 1. Poborowego uznaje się za prowadzącego gospodarstwo rolne, jeżeli prowadzi on własne gospodarstwo lub będące własnością jego żony; poborowemu takiemu udziela się odroczenia zasadniczej służby wojskowej.

2. Za prowadzącego gospodarstwo rolne uznaje się również poborowego, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki:

- 1) poborowy wykonuje osobiście prace w gospodarstwie o obszarze co najmniej 3 ha użytków rolnych, będącym w posiadaniu jego rodziców albo osoby wymienionej w § 2 pkt 5, którzy — w rozumieniu ust. 3 — nie mogą samodzielnie prowadzić tego gospodarstwa,
- 2) miejsce zamieszkania umożliwia mu wykonywanie podstawowych prac w tym gospodarstwie,
- 3) w gospodarstwie tym nie ma innego członka rodziny, który może prowadzić gospodarstwo rolne.

3. W rozumieniu przepisów rozporządzenia członkami rodziny poborowego, którzy nie mogą prowadzić gospodarstwa rolnego, są:

- 1) ojciec lub mężczyzna, który wychowywał lub utrzymywał poborowego (§ 2 pkt 5), albo brat poborowego — jeżeli ukończył 65 lat życia albo orzeczeniem komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia został zaliczony do I lub II grupy inwalidów lub do III grupy inwalidów z uznaniem za całkowicie niezdolnego do pracy w gospodarstwie rolnym,
- 2) rodzeństwo poborowego, jeżeli spełnia warunki określone w § 9 ust. 3,
- 3) kobieta — niezależnie od obszaru gospodarstwa.

4. Prowadzenie tego samego gospodarstwa rolnego, o którym mowa w ust. 2, może stanowić podstawę do udzielenia odroczenia kolejnym poborowym-członkom rodziny, pod warunkiem że poborowy, któremu wcześniej udzielono odroczenia z tego tytułu, odbył w pełnym lub niepełnym wymiarze zasadniczą służbę wojskową (zasadniczą służbę w obronie cywilnej, służbę w formacjach uzbrojonych nie wchodzących w skład sił zbrojnych, służbę zastępczą) lub odbywa te formy służby, albo w razie jego śmierci lub zaliczenia go do I lub II grupy inwalidów albo do III grupy inwalidów z uznaniem za całkowicie niezdolnego do pracy w gospodarstwie rolnym bądź uznania go za trwale niezdolnego do służby wojskowej lub przeniesienia do rezerwy bezpośrednio po upływie czasowej niezdolności do służby wojskowej; przepis stosuje się odpowiednio w przypadku, gdy poborowy odbył w pełnym lub niepełnym wymiarze zastępczą służbę poborowych.

5. Odroczenie zasadniczej służby wojskowej ze względu na prowadzenie gospodarstwa rolnego, o którym mowa w ust. 2, może być udzielone poborowemu mimo niespełnienia warunków wymienionych w ust. 4, jeżeli upłynęło co najmniej 5 lat od końca terminu ostatniego odroczenia z tego tytułu, udzielonego poprzedniemu poborowemu-członkowi rodziny, w wyniku czego nie odbył on zasadniczej służby wojskowej.

§ 7. Odroczenie zasadniczej służby wojskowej ze względu na prowadzenie gospodarstwa rolnego może być również udzielone poborowemu, mimo niespełnienia warunków określonych w § 6, jeżeli w okresie dwóch lat przed datą złożenia podania o odroczenie służby gospodarstwo uległo w znacznej mierze zniszczeniu z powodu klęski żywiołowej, zwłaszcza pożaru, powodzi, a doprowadzenie go do poprzedniego stanu bez udziału poborowego byłoby niemożliwe.

Warunki do uznania poborowego za jedynego żywiciela rodziny

§ 8. Za jedynego żywiciela rodziny, z zastrzeżeniem § 10, uznaje się poborowego, na którego utrzymaniu pozostają osoby wymienione w § 2.

§ 9. 1. Żonę uznaje się za pozostającą na utrzymaniu poborowego, jeżeli:

- 1) wychowuje co najmniej jedno z dzieci lub rodzeństwa poborowego w wieku do 8 lat i ze względu na sprawowanie opieki nad nimi nie uzyskuje dochodu albo
- 2) nie pracuje zarobkowo i odbywa studia dzienne w szkole wyższej lub pobiera naukę w innej szkole w trybie stacjonarnym; przepis ust. 3 pkt 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

2. Rodziców, dziadków lub osobę wymienioną w § 2 pkt 5 uznaje się za pozostających na utrzymaniu poborowego, jeżeli:

- 1) ukończyli: mężczyzna 65 lat, a kobieta 60 lat życia, a jeżeli są kombatantami inwalidami wojennymi lub wojskowymi — odpowiednio 60 i 55 lat życia, albo wychowują co najmniej jedno z dzieci lub rodzeństwa poborowego w wieku do lat 8,
- 2) nie uzyskują dochodu i nie ma innych członków rodziny zobowiązanych do ich utrzymania.

3. Dzieci oraz rodzeństwo uznaje się za pozostające na utrzymaniu poborowego, jeżeli:

- 1) nie mają ukończonych 16 lat życia lub
- 2) nie pracują zarobkowo i odbywają studia dzienne w szkole wyższej — do ukończenia 25 lat życia, a jeżeli ukończenie 25 lat życia przypada na ostatni rok studiów — do zakończenia tego roku studiów, albo
- 3) nie pracują zarobkowo, nie uzyskują dochodu i pobierają naukę w trybie stacjonarnym:
 - a) w zasadniczej szkole zawodowej lub szkole przygotowującej do zawodu — do ukończenia 19 lat życia,
 - b) w liceum ogólnokształcącym, zawodowym lub szkole równorzędnej — do ukończenia 20 lat życia,
 - c) w średnim studium zawodowym — do ukończenia 21 lat życia,
 - d) w technikum lub szkole równorzędnej — do ukończenia 21 lat życia,
 - e) w szkole zawodowej dla absolwentów liceów ogólnokształcących — do ukończenia 22 lat życia,
 - f) w średniej szkole zawodowej opartej na podbudowie zasadniczej szkoły zawodowej lub II klasy liceum ogólnokształcącego — do ukończenia 22 lat życia,

- g) w szkole artystycznej II stopnia — do ukończenia 22 lat życia,
- h) w policealnej szkole artystycznej dla absolwentów szkół średnich lub w studium kulturalno-oświatowym i bibliotekarskim — do ukończenia 23 lat życia,
- i) w pedagogicznym studium technicznym lub studium nauczycielskim — do ukończenia 23 lat życia.

4. Rodzeństwo, o którym mowa w ust. 3, spełnia warunek pozostawania na utrzymaniu poborowego, jeżeli nie ma innych członków rodziny zobowiązanych do ich utrzymania.

§ 10. 1. Za jedynego żywiciela rodziny uznaje się również poborowego, który przyczynia się do utrzymania osoby wymienionej w § 2, uzyskującej dochód lub pobierającej rentę (emeryturę) w wysokości niższej od kwoty zasiłku miesięcznego dla jednej osoby, obliczonego stosownie do przepisów w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i osób spełniających zastępczo obowiązek służby wojskowej oraz członków ich rodzin; za dochód nie uważa się zasiłku (dodatku) rodzinnego, pielęgnacyjnego i dla sierot zupełnych, jak również stypendium.

2. Warunek przyczyniania się do utrzymania, o którym mowa w ust. 1, uznaje się za spełniony, jeżeli:

- 1) uzyskiwany dochód lub pobierana renta przez żonę, lub dzieci poborowego — łącznie wynoszą mniej niż stanowiłaby kwota zasiłków miesięcznych dla analogicznej liczby osób uprawnionych do tych zasiłków,
- 2) uzyskiwany dochód lub pobierana renta (emerytura) przez osoby, o których mowa w § 2 pkt 1, 4 i 5 — łącznie wynoszą mniej niż stanowiłaby kwota zasiłków miesięcznych dla analogicznej liczby osób uprawnionych do tych zasiłków, a nie ma innych członków rodziny zobowiązanych do przyczyniania się do ich utrzymania,
- 3) różnica między kwotą obliczonych zasiłków a łącznym dochodem lub rentą (emeryturą) wynosi co najmniej 10% kwoty najniższego wynagrodzenia.

Tryb udzielania poborowym odroczenia zasadniczej służby wojskowej oraz uznawania ich za jedynych żywicieli rodzin

§ 11. 1. Podanie o odroczenie zasadniczej służby wojskowej ze względu na:

- 1) konieczność prowadzenia gospodarstwa rolnego — może wnieść poborowy,
- 2) konieczność sprawowania bezpośredniej opieki nad członkiem rodziny lub o uznanie za jedynego żywiciela rodziny — może wnieść poborowy lub członek jego rodziny.

2. Podanie o odroczenie:

- 1) ze względu na konieczność sprawowania bezpośredniej opieki nad członkiem rodziny oraz o uznanie za jedynego żywiciela rodziny — wnosi się do terenowego organu administracji państwowej, właściwego według miejsca pobytu stałego lub pobytu czasowego trwającego ponad dwa miesiące członka rodziny pozostającego pod bezpośrednią opieką poborowego lub na jego utrzymaniu,

2) ze względu na prowadzenie gospodarstwa rolnego — wnosi się do terenowego organu administracji państwowej, właściwego według miejsca położenia gospodarstwa.

3. W razie potrzeby organ przyjmujący podanie może zażądać uzasadnienia poszczególnych okoliczności.

§ 12. 1. Do podania o odroczenie zasadniczej służby wojskowej, jeżeli członek rodziny ubiega się o zaliczenie do jednej z grup inwalidów, należy dołączyć dokumenty określone w przepisach dotyczących komisji lekarskich do spraw inwalidztwa i zatrudnienia.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio przy ubieganiu się również o orzeczenie komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia o niezdolności do sprawowania opieki nad inwalidą I grupy przez innego członka rodziny, zaliczonego do II grupy inwalidów (§ 4).

§ 13. 1. Jeżeli warunkiem udzielenia poborowemu odroczenia jest wydanie orzeczenia o inwalidztwie członka jego rodziny lub zaliczenie do innej grupy inwalidów, albo wydanie w stosunku do osoby zaliczonej do II grupy inwalidów orzeczenia o niezdolności do sprawowania opieki nad inwalidą I grupy — terenowy organ administracji państwowej przesyła dokumenty, o których mowa w § 12 ust. 1, z wyjątkiem podania o odroczenie zasadniczej służby wojskowej, do oddziału (inspektoratu) Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, właściwego ze względu na miejsce zamieszkania danej osoby (członka rodziny).

2. Komisja lekarska do spraw inwalidztwa i zatrudnienia wydaje orzeczenia, o których mowa w ust. 1, na wniosek terenowego organu administracji państwowej; wypis z treści orzeczenia oddział (inspektorat) Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przesyła organowi, który wystąpił z wnioskiem.

§ 14. 1. Terenowy organ administracji państwowej, o którym mowa w § 11 ust. 2 pkt 1 lub 2, po otrzymaniu podania przesyła je wraz ze swoją opinią do terenowego organu administracji państwowej, właściwego ze względu na miejsce pobytu poborowego, w celu przekazania rejonowej komisji poborowej

2. Rejonowa komisja poborowa przesyła wojskowej komendzie uzupełnień, właściwej ze względu na miejsce pobytu poborowego, jeden egzemplarz orzeczenia w sprawie odroczenia zasadniczej służby wojskowej (długotrwałego przeszkolenia wojskowego) lub uznania poborowego za jedynego żywiciela rodziny. Orzeczenie w sprawie uznania poborowego za jedynego żywiciela rodziny przesyła się także terenowemu organowi administracji państwowej, do którego podanie zostało wniesione (§ 11 ust. 2 pkt 1 lub 2).

§ 15. 1. W wypadkach uzasadnionych szczególnymi względami społecznymi lub humanitarnymi komisja poborowa może, w drodze wyjątku, udzielić odroczenia mimo spełniania tylko niektórych warunków określonych:

- 1) w § 4 — w odniesieniu do uznania poborowego za sprawującego bezpośrednią opiekę nad członkiem rodziny,
- 2) w § 6 ust. 2 — w odniesieniu do uznania poborowego za prowadzącego gospodarstwo rolne.

2. W wypadkach, o których mowa w ust. 1, komisja poborowa może, w drodze wyjątku, uznać poborowego za

jedynego żywiciela rodziny mimo spełnienia tylko niektórych warunków określonych w § 9 i 10.

§ 16. Odroczenie zasadniczej służby wojskowej ze względu na konieczność sprawowania bezpośredniej opieki nad członkiem rodziny lub prowadzenia gospodarstwa rolnego może być udzielone przez komisję poborową na okres do końca roku kalendarzowego, w którym poborowy kończy 23 lata życia.

§ 17. Jeżeli poborowy po zakończeniu prac rejonowej komisji poborowej wniósł do terenowego organu administracji państwowej podanie o udzielenie mu odroczenia służby wojskowej, organ ten dokonuje wstępnej oceny zasadności udzielenia odroczenia i po stwierdzeniu, że istnieją podstawy, występuje do właściwego wojskowego komendanta uzupełnień o niepowoływanie poborowego do służby wojskowej do czasu najbliższego poboru.

§ 18. Przepisy § 1—15 i 17 stosuje się odpowiednio do poborowych będących absolwentami szkół wyższych, przeznaczonych do długotrwałego przeszkolenia wojskowego, z tym że w wypadkach, o których mowa w § 4—7, rejonowa komisja poborowa orzeka o udzieleniu odroczenia długotrwałego przeszkolenia wojskowego.

Rozdział 3

Udzielanie poborowym odroczeń zasadniczej służby wojskowej przez wojskowego komendanta uzupełnień

Udzielanie odroczeń ze względu na pobieranie nauki

§ 19. 1. Odroczenia zasadniczej służby wojskowej ze względu na pobieranie nauki udziela się, z zastrzeżeniem § 20 i § 21 ust. 3, poborowym będącym uczniami następujących szkół średnich i policealnych:

- 1) liceów ogólnokształcących,
- 2) liceów zawodowych,
- 3) techników i szkół równorzędnych,
- 4) średnich studiów zawodowych,
- 5) szkół zawodowych dla absolwentów liceów ogólnokształcących,
- 6) szkół artystycznych II stopnia,
- 7) średnich szkół zawodowych opartych na podbudowie zasadniczej szkoły zawodowej lub II klasy liceum ogólnokształcącego,
- 8) pedagogicznych studiów technicznych,
- 9) studiów nauczycielskich,
- 10) policealnych szkół artystycznych dla absolwentów szkół średnich,
- 11) studiów kulturalno-oświatowych i bibliotekarskich,
- 12) policealnych szkół medycznych.

2. Odroczenia udziela się uczniom szkół określonych w ust. 1, pobierającym naukę w systemie dziennym lub wieczorowym w trybie stacjonarnym i zaocznym.

3. Odroczenia zasadniczej służby wojskowej udziela się na okres planowego ukończenia nauki, nie dłużej jednak niż do końca roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym uczeń w szkołach wymienionych w ust. 1:

- 1) w pkt 1 i 2 — ukończy 20 lat,
- 2) w pkt 3 i 4 — ukończy 21 lat,

- 3) w pkt 5—7 — ukończy 22 lata,
- 4) w pkt 8—12 — ukończy 23 lata życia.

§ 20. Poborowym będącym uczniami szkół wymienionych w § 19 ust. 1 nie udziela się odroczenia zasadniczej służby wojskowej ze względu na pobieranie nauki, jeżeli:

- 1) z przedstawionego zaświadczenia szkoły wynika, że nie będą mogli ukończyć nauki do osiągnięcia wieku określonego w § 19 ust. 3 pkt 1—4,
- 2) przed rozpoczęciem nauki w szkołach określonych w § 19 ust. 1 pkt 5, 6 i 11 ukończyli średnią szkołę techniczną.

§ 21. 1. Poborowy będący uczniem szkoły wymienionej w § 19 ust. 1 i 2 w celu uzyskania odroczenia ze względu na pobieranie nauki jest obowiązany w czasie stawienia się przed komisją poborową przedstawić zaświadczenie szkoły, a jeżeli komisja ta nie działa lub poborowy nie został wezwany do poboru — w wojskowej komendzie uzupełnień.

2. Zaświadczenie, o którym mowa w ust. 1, powinno zawierać następujące dane:

- 1) nazwę szkoły,
- 2) nazwisko i imię, imię ojca oraz datę i miejsce urodzenia ucznia,
- 3) określenie kierunku nauki, klasy, w której uczeń pobiera naukę, czas trwania nauki w szkole oraz system i tryb jej pobierania,
- 4) określenie klasy oraz nazwę szkoły, do której uczeń uczęszczał w poprzednim roku szkolnym,
- 5) miejsce i datę wystawienia zaświadczenia, odcisk pieczęci urzędowej szkoły oraz podpis dyrektora szkoły.

3. Wojskowy komendant uzupełnień może odmówić udzielenia odroczenia ze względu na pobieranie nauki poborowemu, który bez uzasadnionych przyczyn nie stawił się do poboru w określonym terminie i miejscu albo nie przedstawił zaświadczenia szkoły w dniu stawienia się do poboru lub w terminie 10 dni od rozpoczęcia roku szkolnego w danej szkole.

§ 22. Poborowy, który po zakończeniu poboru, a przed powołaniem do zasadniczej służby wojskowej, został przyjęty na naukę do jednej ze szkół określonych w § 19 ust. 1, jest obowiązany — w celu uzyskania odroczenia tej służby — złożyć zaświadczenie, o którym mowa w § 21 ust. 1, w wojskowej komendzie uzupełnień właściwej według jego miejsca pobytu stałego lub pobytu czasowego trwającego ponad 2 miesiące; zaświadczenie należy złożyć najpóźniej w terminie 10 dni od rozpoczęcia roku szkolnego w danej szkole.

§ 23. Szkoła, w której pobierają naukę poborowi ko rzystający z odroczenia zasadniczej służby wojskowej, jest obowiązana zawiadomić, w terminie 7 dni, wojskową komendę uzupełnień, właściwą ze względu na przynależność ewidencyjną tych poborowych, o skreśleniu z listy uczniów z podaniem przyczyn skreślenia. Udzielone odroczenie podlega uchyleniu przez wojskowego komendanta uzupełnień.

§ 24. Odroczenia zasadniczej służby wojskowej ze względu na pobieranie nauki udziela się również poborowym będącym alumnami wyższych seminariów duchownych oraz nowicjuszami zakonnymi Kościoła Katolickiego, jak również słuchaczami szkół duchownych i seminariów duchownych innych kościołów i związków wyznaniowych o uregulowanej sytuacji prawnej.

§ 25. 1. Do alumnów i nowicjuszy, o których mowa w § 24, stosuje się odpowiednio przepisy § 21 ust. 1 i § 22.

2. Szkoły i seminaria, o których mowa w § 24, wydają w terminie 10 dni od dnia rozpoczęcia nauki (nowicjatu) przedpoborowym i poborowym przyjętym na naukę (do nowicjatu) zaświadczenie stwierdzające fakt przyjęcia — w celu niezwłocznego złożenia w wojskowej komendzie uzupełnień, właściwej według miejsca ich pobytu stałego lub pobytu czasowego trwającego ponad 2 miesiące.

3. Zaświadczenie, o którym mowa w ust. 2, powinno zawierać:

- 1) nazwę szkoły (seminarium, zakonu),
- 2) nazwisko i imię, imię ojca oraz datę i miejsce urodzenia osoby, której zaświadczenie dotyczy,
- 3) miejsce i datę wystawienia zaświadczenia, pieczęć urzędową oraz podpis osoby upoważnionej.

4. Seminaria i szkoły oraz zakony, o których mowa w § 24, zawiadamiają wojskowe komendy uzupełnień (ust. 2) o skreśleniu z listy uczniów (nowicjuszy) — w ciągu 7 dni od daty skreślenia; nie dotyczy to uczniów (nowicjuszy) przeniesionych do rezerwy oraz uznanych za trwale niezdolnych do służby wojskowej.

Udzielanie odroczeń ze względu na wykonywanie zawodu

§ 26. 1. Odroczenia zasadniczej służby wojskowej ze względu na wykonywanie zawodu wojskowy komendant uzupełnień — z zastrzeżeniem § 27 — udziela, za zgodą poborowego, na wniosek kierownika przedsiębiorstwa państwowego wykonującego szczególnie ważne zadania produkcyjne.

2. Odroczenia ze względu na wykonywanie zawodu udziela się poborowemu na okres jednego roku, nie wcześniej jednak niż w roku kalendarzowym, w którym kończy 20 lat, i nie później niż do końca roku kalendarzowego, w którym kończy 23 lata życia.

3. Liczbę poborowych uprawnionych do korzystania z odroczeń zasadniczej służby wojskowej ze względu na wykonywanie zawodu w poszczególnych przedsiębiorstwach, stanowiska, na których udziela się odroczeń, oraz roczniki poborowych uprawnionych do korzystania z odroczenia — określają odrębne przepisy.

§ 27. Odroczenia zasadniczej służby wojskowej ze względu na wykonywanie zawodu nie udziela się poborowemu, który:

- 1) bez uzasadnionych przyczyn nie stawił się do poboru w określonym terminie i miejscu,
- 2) faktycznie nie pracuje na stanowisku stanowiącym podstawę do udzielenia odroczenia zasadniczej służby wojskowej lub pracuje w niepełnym wymiarze czasu pracy.

§ 28. Przedsiębiorstwa państwowe są obowiązane zawiadomić w ciągu 7 dni właściwego wojskowego komendanta uzupełnień o ustaniu zatrudnienia poborowego, któremu udzielono odroczenia zasadniczej służby wojskowej ze względu na wykonywanie zawodu, lub o zmianie stanowiska pracy, którego zajmowanie stanowiło podstawę udzielenia poborowemu tego odroczenia, jak również o okolicznościach określonych w § 27 pkt 2. Decyzja o udzieleniu odroczenia podlega uchyleniu przez wojskowego komendanta uzupełnień.

Udzielanie odroczeń ze względu na utrzymywanie rodziny

§ 29. W razie uznania poborowego przez rejonową komisję poborową za jedyne go żywiciela rodziny, wojskowy komendant uzupełnień może udzielić poborowemu odroczenia zasadniczej służby wojskowej.

§ 30. 1. Jeżeli poborowemu, o którym mowa w § 29, nie udzielono odroczenia i został on powołany do odbycia zasadniczej służby wojskowej lub zasadniczej służby w obronie cywilnej, wojskowy komendant uzupełnień niezwłocznie zawiadamia terenowy organ administracji państwowej o właściwości szczególnej w sprawach zdrowia i opieki społecznej stopnia podstawowego, właściwy według miejsca pobytu stałego lub pobytu czasowego trwającego ponad 2 miesiące członka rodziny pozostającego na utrzymaniu poborowego, o jego wcieleniu do jednostki wojskowej (oddziału obrony cywilnej) — w celu przyznania i wypłacania uprawnionym członkom rodziny zasiłków miesięcznych.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do poborowych będących studentami i absolwentami szkół wyższych, powołanych do odbycia długotrwałego przeszkolenia wojskowego.

3. O fakcie uznania poborowego (ust. 1 i 2) za jedyne go żywiciela rodziny, którego wniosek o skierowanie do służby zastępczej został rozpatrzony pozytywnie — wojskowa komenda uzupełnień, w której ewidencji ten poborowy pozostaje, zawiadamia terenowy organ administracji państwowej o właściwości szczególnej w sprawach zatrudnienia stopnia wojewódzkiego, właściwy do skierowania danego poborowego do służby zastępczej.

4. Terenowy organ administracji państwowej wymieniony w ust. 3 zawiadamia terenowy organ administracji państwowej o właściwości szczególnej w sprawach zdrowia i opieki społecznej stopnia podstawowego, właściwy według miejsca pobytu stałego lub pobytu czasowego trwającego ponad 2 miesiące członka rodziny pozostającego na utrzymaniu poborowego, o jego stawieniu się do służby zastępczej — w celu przyznania i wypłacania uprawnionym członkom rodziny zasiłków miesięcznych.

Rozdział 4

Uznawanie przez terenowe organy administracji państwowej konieczności sprawowania przez żołnierza bezpośredniej opieki nad członkiem rodziny lub prowadzenia gospodarstwa rolnego i uznawanie ich za jedynych żywicieli rodzin oraz tryb postępowania organów wojskowych w tych sprawach

§ 31. 1. Decyzja o konieczności sprawowania przez żołnierza odbywającego zasadniczą służbę wojskową bez-

pośredniej opieki nad członkiem rodziny, prowadzenia gospodarstwa rolnego oraz o uznaniu go za jedyne go żywiciela rodziny może być wydana, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, jeżeli zachodzą warunki określone w § 4—10 i 15:

2. Kupno gospodarstwa rolnego przez żołnierza, dokonane w okresie odbywania przez niego zasadniczej służby wojskowej, nie uzasadnia wydania decyzji o konieczności prowadzenia gospodarstwa rolnego.

3. Za jedyne go żywiciela rodziny:

- 1) uznaje się również żołnierza odbywającego zasadniczą służbę wojskową, który przed rozpoczęciem tej służby nie był zatrudniony ze względu na pobieranie nauki lub z innych szczególnie uzasadnionych przyczyn,
- 2) może być uznany żołnierz, którego żona nie może podjąć zatrudnienia i nie ma żadnych źródeł dochodu.

§ 32. 1. Podanie może wnieść:

- 1) w sprawie uznania konieczności prowadzenia gospodarstwa rolnego — żołnierz lub za jego pisemną zgodą członek jego rodziny,
- 2) w sprawie uznania konieczności sprawowania bezpośredniej opieki nad członkiem rodziny lub o uznaniu za jedyne go żywiciela rodziny — żołnierz lub członek jego rodziny.

2. Podanie wnosi się do terenowego organu administracji państwowej, właściwego stosownie do przepisu § 11 ust. 2 pkt 1 lub 2; żołnierz wnosi podanie za pośrednictwem dowódcy jednostki wojskowej, w której odbywa służbę.

3. W podaniu należy wymienić wojskową komendę uzupełnień, która powołała żołnierza do służby wojskowej, datę rozpoczęcia służby, numer (nazwę) jednostki wojskowej, w której żołnierz odbywa służbę, oraz miejsce stacjonowania tej jednostki. Przepisy § 12 i 13 stosuje się odpowiednio.

§ 33. W razie gdy wskazane w podaniu okoliczności nie są wystarczająco udokumentowane, terenowy organ administracji państwowej, jeżeli nie może dokonać tego we własnym zakresie, wzywa niezwłocznie do uzupełnienia brakujących dokumentów (danych). Postępowanie w celu uzupełnienia dowodów powinno zakończyć się nie później niż przed upływem 14 dni od wniesienia podania.

§ 34. 1. Terenowy organ administracji państwowej wydaje decyzję w sprawie:

- 1) konieczności sprawowania przez żołnierza bezpośredniej opieki nad członkiem rodziny,
- 2) konieczności prowadzenia przez żołnierza gospodarstwa rolnego,
- 3) uznania żołnierza za jedyne go żywiciela rodziny — w terminie 7 dni od udokumentowania podania.

2. Decyzje wymienione w ust. 1 powinny zawierać uzasadnienie faktyczne i prawne oraz pouczenie o przysługującym odwołaniu lub sprzeciwie; decyzja w sprawie uznania żołnierza za jedyne go żywiciela rodziny powinna ponadto wymieniać osoby pozostające na jego utrzymaniu.

3. Decyzję doręcza się osobie, która wniosła podanie, a jeżeli podanie wniósł członek rodziny — również zainteresowanemu żołnierzowi. Żołnierzowi doręcza się decyzję za pośrednictwem dowódcy jednostki wojskowej, w której odbywa służbę.

4. Jeden egzemplarz decyzji przesyła się niezwłocznie, wraz z aktami sprawy, do wojewódzkiego sztabu wojskowego za pośrednictwem wojskowej komendy uzupełnień, właściwej według siedziby terenowego organu administracji państwowej, który wydał decyzję.

§ 35. 1. Od decyzji, o której mowa w § 34, przysługuje:

- 1) osobie, która wniosła podanie — odwołanie do terenowego organu administracji państwowej o właściwości szczególnej w sprawach społeczno-administracyjnych stopnia wojewódzkiego, w terminie 14 dni od doręczenia decyzji,
- 2) szefowi wojewódzkiego sztabu wojskowego — sprzeciw do organu, o którym mowa w pkt 1, w terminie 14 dni od doręczenia decyzji wojskowemu komendantowi uzupełnień

— za pośrednictwem organu, który wydał tę decyzję.

2. O wniesieniu sprzeciwu szef wojewódzkiego sztabu wojskowego zawiadamia osobę, która wniosła podanie.

§ 36. Terenowy organ administracji państwowej, który wydał decyzję:

- 1) w razie uznania, że odwołanie lub sprzeciw zasługuje w całości na uwzględnienie, może wydać nową decyzję, w której uchyla lub zmienia zaskarżoną decyzję, albo
- 2) przesyła odwołanie lub sprzeciw, wraz z aktami sprawy, terenowemu organowi administracji państwowej o właściwości szczególnej w sprawach społeczno-administracyjnych stopnia wojewódzkiego, z podaniem motywów swojego stanowiska i ustosunkowaniem się do zarzutów zawartych w odwołaniu lub sprzeciwie — w terminie 7 dni od dnia, w którym je otrzymał.

§ 37. 1. Terenowy organ administracji państwowej o właściwości szczególnej w sprawach społeczno-administracyjnych stopnia wojewódzkiego, w terminie 7 dni od otrzymania odwołania lub sprzeciwu, utrzymuje w mocy albo uchyla zaskarżoną decyzję oraz wydaje nową decyzję lub przekazuje sprawę organowi, który wydał uchyloną decyzję — do ponownego rozpatrzenia i wydania nowej decyzji w terminie 7 dni.

2. W celu uzupełnienia dowodów w sprawie terenowy organ administracji państwowej o właściwości szczególnej w sprawach społeczno-administracyjnych stopnia wojewódzkiego może przeprowadzić dodatkowe postępowanie albo zlecić jego przeprowadzenie organowi, który wydał decyzję; dodatkowe postępowanie powinno zakończyć się najpóźniej w 14 dniu od otrzymania odwołania lub sprzeciwu.

3. Po zakończeniu postępowania, o którym mowa w ust. 2, nowa decyzja w sprawie powinna być wydana w terminie 3 dni.

4. Przepisy § 34 ust. 4, a w wypadku uchylenia decyzji — również § 34 ust. 2, stosuje się odpowiednio.

§ 38. 1. Po uprawomocnieniu się decyzji, o której mowa w § 34 ust. 1 i § 37 ust. 1, szef wojewódzkiego sztabu wojskowego:

- 1) w razie uznania konieczności sprawowania przez żołnierza bezpośredniej opieki nad członkiem rodziny albo prowadzenia gospodarstwa rolnego — zarządza niezwłocznie zwolnienie żołnierza z zasadniczej służby wojskowej,
- 2) w razie uznania żołnierza za jedynego żywiciela rodziny:
 - a) zarządza niezwłoczne zwolnienie go z zasadniczej służby wojskowej albo
 - b) pozostawia go nadal w służbie i jednocześnie zawiadamia o tym właściwy terenowy organ administracji państwowej o właściwości szczególnej w sprawach zdrowia i opieki społecznej stopnia podstawowego — w celu przyznania i wypłacania uprawnionym członkom rodziny zasiłków miesięcznych.

2. Akta sprawy podlegają zwrotowi do terenowego organu administracji państwowej, który wydał decyzję, wraz z pisemną informacją o sposobie załatwienia sprawy przez organy wojskowe.

§ 39. Terenowy organ administracji państwowej o właściwości szczególnej w sprawach społeczno-administracyjnych stopnia wojewódzkiego może uchylić w trybie nadzoru decyzję, o której mowa w § 34 ust. 1, jeżeli została wydana z naruszeniem przepisów prawa. W razie uchylenia decyzji przepisy § 34 ust. 2 i § 37 ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio.

§ 40. 1. Jeżeli w sytuacji rodzinnej żołnierza odbywającego zasadniczą służbę wojskową, uznanego za jedynego żywiciela rodziny, wystąpią okoliczności uzasadniające zmianę decyzji w tej sprawie, żołnierz lub członek jego rodziny może złożyć podanie o wydanie nowej decyzji, na zasadach określonych w § 32.

2. W razie wniesienia przez żołnierza lub członka jego rodziny podania w sprawie, w której komisja poborowa wydała orzeczenie o nieudzieleniu poborowemu odroczenia zasadniczej służby wojskowej lub o nieuznaniu go za jedynego żywiciela rodziny, a z podania wynika, że w okresie od wydania orzeczenia warunki, które uzasadniały wydanie tego orzeczenia, nie uległy zmianie — terenowy organ administracji państwowej wydaje postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania i doręcza je, wraz z uzasadnieniem, osobie wnoszącej podanie.

3. Na postanowienie, o którym mowa w ust. 2, osobie wnoszącej podanie przysługuje w ciągu 7 dni od doręczenia postanowienia zażalenie do terenowego organu administracji państwowej o właściwości szczególnej w sprawach społeczno-administracyjnych stopnia wojewódzkiego.

4. Terenowy organ administracji państwowej o właściwości szczególnej w sprawach społeczno-administracyjnych stopnia wojewódzkiego w terminie 7 dni od otrzymania zażalenia wydaje postanowienie o utrzymaniu w mocy albo uchyleniu zaskarżonego postanowienia, a w razie jego uchylenia, przekazuje zażalenie organowi, o którym mowa w ust. 1, w celu niezwłocznego wszczę-

cia postępowania w sprawie będącej przedmiotem podania.

§ 41. 1. Przepisy § 31—40 stosuje się odpowiednio do absolwentów szkół wyższych odbywających długotrwałe przeszkolenie wojskowe oraz do junaków odbywających zasadniczą służbę w obronie cywilnej, jak również — z zastrzeżeniem ust. 2 i 3 — do poborowych odbywających służbę zastępczą.

2. Ostateczne decyzje, o których mowa w § 34 i 37, wydane w stosunku do poborowych odbywających służbę zastępczą, przesyła się do terenowego organu administracji państwowej o właściwości szczególnej w sprawach zatrudnienia stopnia wojewódzkiego, właściwego ze względu na siedzibę organu, który wydał tę decyzję.

3. Postępowanie terenowych organów administracji państwowej stopnia wojewódzkiego, o których mowa w ust. 2, w sprawach realizacji decyzji dotyczących poborowych odbywających służbę zastępczą określają odrębne przepisy.

Rozdział 5

Przepisy przejściowe, zmiany w przepisach obowiązujących i przepisy końcowe

§ 42. 1. Postępowanie w sprawach, o których mowa w § 1, nie zakończone w dniu wejścia w życie rozporządzenia prawomocnym orzeczeniem lub decyzją, toczy się w dalszym ciągu na zasadach określonych w niniejszym rozporządzeniu.

2. Za „zmianę warunków” w rozumieniu przepisu § 40 ust. 1 uważa się również zmianę przepisów obowiązujących w zakresie udzielania odroczeń zasadniczej służby wojskowej lub uznawania poborowych i żołnierzy za jedynych żywicieli rodzin.

§ 43. W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 września 1979 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i osób spełniających zastępczo obowiązek służby wojskowej oraz członków ich rodzin (Dz. U. z 1986 r. Nr 5, poz. 32 i z 1988 r. Nr 30, poz. 209) wprowadza się następujące zmiany:

1) § 16 skreśla się;

2) w § 19:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Zasiłki miesięczne przewidziane w art. 131 ust. 1 ustawy wypłaca się:

1) rodzinie poborowego uznanego za jedynego żywiciela rodziny, który został:

a) powołany do zasadniczej służby wojskowej — za okres od dnia wcielenia go do jednostki wojskowej do dnia zwolnienia ze służby wojskowej, na podstawie zawiadomienia wojskowego komendanta uzupełnień o wcieleniu lub zwolnieniu ze służby,

b) skierowany do służby zastępczej — za okres od dnia stawienia się do służby

zastępczej do dnia zwolnienia z tej służby, na podstawie zawiadomienia terenowego organu administracji państwowej o właściwości szczególnej w sprawach zatrudnienia stopnia wojewódzkiego o stawieniu się lub zwolnieniu z tej służby;

2) rodzinie żołnierza uznanego za jedynego żywiciela rodziny, który pozostawiony został w służbie wojskowej — po uprawomocnieniu się decyzji, za okres od dnia wniesienia podania o uznanie za jedynego żywiciela rodziny, nie wcześniej jednak niż od dnia wcielenia do służby, do dnia zwolnienia ze służby wojskowej, na podstawie zawiadomienia szefa wojewódzkiego sztabu wojskowego o pozostawieniu tego żołnierza w służbie wojskowej;

3) rodzinie poborowego uznanego za jedynego żywiciela rodziny, który został pozostawiony w służbie zastępczej — po uprawomocnieniu się decyzji, odpowiednio za okres jak w pkt 2, na podstawie zawiadomienia terenowego organu administracji państwowej o właściwości szczególnej w sprawach zatrudnienia stopnia wojewódzkiego o pozostawieniu tego poborowego w służbie zastępczej.”

b) w ust. 2 w zdaniu drugim myślnik oraz wyrazy „nagrody, przyznanego przez ministra nadzorującego szkołę wyższą, stypendium fundowanego oraz części stypendium uzależnionej od wyników w nauce osiągniętych przez studenta” skreśla się;

3) w § 27 powołanie „§ 19—25” zastępuje się powołaniem „§ 19 ust. 1 pkt 1 lit. a) i pkt 2 oraz ust. 2—7 i § 20—25”;

4) w § 34:

a) w ust. 1 powołanie „§ 19—26” zastępuje się powołaniem „§ 19 ust. 1 pkt 1 lit. a) i pkt 2 oraz ust. 2—7 i § 20—26”;

b) w ust. 4 powołanie „§ 19—25” zastępuje się powołaniem „§ 19 ust. 2—7 i § 20—25”;

5) po § 34 dodaje się § 34a w brzmieniu:

„§ 34a. Junacy odbywający zasadniczą służbę w oddziałach obrony cywilnej korzystają z ulg oraz bezpłatnych przejazdów państwowymi środkami komunikacji, na zasadach przysługujących żołnierzom zasadniczej służby wojskowej.”;

6) § 36 skreśla się.

§ 44. Traci moc rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 września 1979 r. w sprawie udzielania odroczeń zasadniczej służby wojskowej oraz uznawania poborowych i żołnierzy za jedynych żywicieli rodzin (Dz. U. z 1986 r. Nr 5, poz. 31 i z 1988 r. Nr 30, poz. 209).

§ 45. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1990 r.

Prezes Rady Ministrów: *T. Mazowiecki*

414

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW

z dnia 30 listopada 1989 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie zwolnienia od podatku od spadków i darowizn niektórych darowizn oraz podwyższenia kwot wartości rzeczy i praw majątkowych nie podlegających opodatkowaniu oraz wyłączonych z podstawy opodatkowania tym podatkiem.

Na podstawie art. 17 pkt 2 ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz. U. Nr 45, poz. 207) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 3 listopada 1987 r. w sprawie zwolnienia od podatku od spadków i darowizn niektórych darowizn oraz podwyższenia kwot wartości rzeczy i praw majątkowych nie podlegających opodatkowaniu oraz wyłączonych z podstawy opodatkowania tym podatkiem (Dz. U. Nr 35, poz. 197, z 1988 r. Nr 31, poz. 230 i z 1989 r. Nr 16, poz. 89) w § 2 wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w pkt 1 kwotę „1.350.000 zł” zastępuje się kwotą „4.000.000 zł”,
- 2) w pkt 2 kwotę „1.650.000 zł” zastępuje się kwotą „5.000.000 zł”, a kwotę „3.300.000 zł” kwotą „10.000.000 zł”,
- 3) w pkt 3:
 - lit. a) kwotę „1.650.000 zł” zastępuje się kwotą „5.000.000 zł”,
 - lit. b) kwotę „1.250.000 zł” zastępuje się kwotą „3.750.000 zł”,
 - lit. c) kwotę „825.000 zł” zastępuje się kwotą „2.500.000 zł”,
 - lit. d) kwotę „400.000 zł” zastępuje się kwotą „1.250.000 zł”,
- 4) w pkt 4:
 - lit. a) kwotę „4.500.000 zł” zastępuje się kwotą „13.500.000 zł”,
 - lit. b) kwotę „3.000.000 zł” zastępuje się kwotą „9.000.000 zł”,
 - lit. c) kwotę „3.000.000 zł” zastępuje się kwotą „9.000.000 zł”,
 - lit. d) kwotę „1.500.000 zł” zastępuje się kwotą „4.500.000 zł”.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i ma zastosowanie również do spraw wszczętych przed jego wejściem w życie, nie zakończonych decyzją ostateczną.

Minister Finansów: *L. Balcerowicz*

415

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA, LEŚNICTWA I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ

z dnia 18 listopada 1989 r.

w sprawie obowiązku zgłaszania oraz zwalczania pomoru królików.

Na podstawie art. 6 lit. a), art. 17, art. 28, art. 29 lit. a) i art. 109 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych (Dz. U. Nr 77, poz. 673, Nr 114, poz. 975, z 1928 r. Nr 26, poz. 229, z 1932 r. Nr 26, poz. 229, Nr 60, poz. 573 i Nr 67, poz. 622, z 1934 r. Nr 110, poz. 976, z 1938 r. Nr 27, poz. 245, z 1948 r. Nr 49, poz. 373 i z 1951 r. Nr 1, poz. 4) oraz w związku z pkt 1 części A załącznika nr 2 do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1985 r. w sprawie określenia kompetencji niektórych naczelnych i centralnych organów administracji państwowej zastrzeżonych w przepisach szczególnych dla organów zniesionych (Dz. U. Nr 63, poz. 334) zarządza się, co następuje:

§ 1. Do zaraźliwych chorób zwierzęcych podlegających obowiązkowi zgłaszania włącza się pomór królików.

§ 2. W razie podejrzenia lub stwierdzenia pomoru królików mogą być zastosowane następujące środki:

- 1) odosobnienie i obserwowanie zwierząt dotkniętych pomorem królików i podejrzanych o tę zarazę,
- 2) ograniczenie obrotu królikami oraz mięsem, skórą i wełną z tych zwierząt,
- 3) badanie przez lekarza weterynarii królików podejrzanych o zarazę oraz wykonywanie sekcji zwierząt zabitych i padłych,
- 4) pobieranie próbek części narządów, krwi, wydalin lub wydzielin zwierzęcia,
- 5) szczepienie zwierząt wrażliwych na pomór królików oraz leczenie zwierząt chorych,
- 6) zabijanie zwierząt dotkniętych pomorem królików lub podejrzanych o tę zarazę, gdy zachodzi przy

puszczenie, że tylko w ten sposób zostanie opanowane rozprzestrzenianie się zarazy,

- 7) oczyszczanie i odkażanie klatek, pomieszczeń, środków transportu, narzędzi, sprzętu i innych zakaźnych przedmiotów,
- 8) zakaz wypuszczania samopas królików,
- 9) ogłaszanie o wybuchu i wygaśnięciu pomoru królików.

§ 3. Zwłoki zwierząt chorych lub podejrzanych o pomór królików należy w całości zniszczyć w sposób wykluczający niebezpieczeństwo zarazy.

§ 4. Za króliki zabite w wyniku decyzji organu administracji państwowej o właściwości szczególnej do

spraw weterynarii stopnia wojewódzkiego posiadaczowi przysługuje odszkodowanie w wysokości czterech piątych wartości szacunkowej zwierzęcia.

§ 5. Uznanie zarazy za wygasłą i uchylenie zastosowanych w trybie § 2 środków może nastąpić:

- 1) po likwidacji wszystkich królików w ognisku choroby albo
- 2) jeśli w ciągu 14 dni nie stwierdzono pomoru królików lub objawów podejrzenia tej choroby.

§ 6. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej: *C. Janicki*

416

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 4 grudnia 1989 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie utworzenia sądów wojewódzkich i sądów rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości.

Na podstawie art. 17 § 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 31, poz. 137 oraz z 1989 r. Nr 4, poz. 24 i Nr 33, poz. 175) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 grudnia 1985 r. w sprawie utworzenia sądów wojewódzkich i sądów rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości (Dz. U. Nr 62, poz. 324, z 1987 r. Nr 3, poz. 22, Nr 17, poz. 105 i Nr 39, poz. 224, z 1988 r. Nr 21, poz. 153 oraz z 1989 r. Nr 40, poz. 220 i Nr 49, poz. 284) w § 2 wprowadza się następujące zmiany:

1) w ust. 5 — w województwie bydgoskim:

- a) pkt 5 otrzymuje brzmienie:
„5) Sąd Rejonowy w Szubinie dla miast: Barcin, Kcynia, Łabiszyn i Szubin oraz gmin: Barcin, Kcynia, Łabiszyn i Szubin,”
- b) po pkt 7 dodaje się pkt 8 w brzmieniu:
„8) Sąd Rejonowy w Żninie dla miast Janowiec Wielkopolski i Żnin oraz gmin: Gąsawa, Janowiec, Rogowo i Żnin,”;

2) w ust. 15 — w województwie kieleckim:

- a) po pkt 2 dodaje się nowy pkt 3 w brzmieniu:
„3) Sąd Rejonowy w Kazimierzy Wielkiej dla miast Kazimierza Wielka i Skalbmierz oraz gmin: Bejsce, Czarnocin, Kazimierza Wielka, Koszyce, Opatowiec i Skalbmierz,”
- b) dotychczasowe pkt 3—9 oznacza się odpowiednio jako pkt 4—10,
- c) pkt 8 otrzymuje brzmienie:
„8) Sąd Rejonowy w Pińczowie dla miast Działoszyce i Pińczów oraz gmin: Działoszyce, Kije, Michałów, Pińczów i Złota,”;

3) w ust. 31 — w województwie płockim:

- a) w pkt 3 po wyrazach „oraz gmin” dodaje się wyraz „Bielsk”,
- b) w pkt 4 skreśla się wyraz „Bielsk”;

4) w ust. 36 — w województwie siedleckim:

- a) w pkt 4 skreśla się wyraz „Bielany”,
- b) po pkt 4 dodaje się nowy pkt 5 w brzmieniu:
„5) Sąd Rejonowy w Sokołowie Podlaskim dla miasta Sokołów Podlaski oraz gmin: Bielany, Ceranów, Jabłonna Lacka, Kosów Lacki, Repki, Sabnie, Sokołów Podlaski i Sterdyń,”
- c) dotychczasowy pkt 5 otrzymuje oznaczenie pktu 6 i brzmienie:
„6) Sąd Rejonowy w Węgrowie dla miast Łochów i Węgrów oraz gmin: Grębków, Jadów, Korytnica, Liw, Łochów, Miedzna, Sadowne, Stoczek i Wierzbno,”;

5) w ust. 44 — w województwie toruńskim:

- a) w pkt 1 skreśla się wyraz „Wąpielsk” i poprzedzający ten wyraz przecinek,
- b) po pkt 2 dodaje się nowy pkt 3 w brzmieniu:
„3) Sąd Rejonowy w Golubiu-Dobrzyniu dla miast Golub-Dobrzyń i Kowalewo Pomorskie oraz gmin: Ciechocin, Golub-Dobrzyń, Kowalewo, Radomin i Wąpielsk,”
- c) dotychczasowe pkt 3—6 oznacza się odpowiednio jako pkt 4—7,
- d) w pkt 6 skreśla się wyraz „Ciechocin”,
- e) pkt 7 otrzymuje brzmienie:
„7) Sąd Rejonowy w Wąbrzeźnie dla miast Radzyń Chełmiński i Wąbrzeźno oraz gmin: Dębowa Łąka, Książki, Płużnica, Radzyń Chełmiński i Wąbrzeźno,”.

§ 2. W rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 30 kwietnia 1988 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie utworzenia sądów wojewódzkich i sądów rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości (Dz. U. Nr 21, poz. 153) skreśla się § 2.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1990 r.

Minister Sprawiedliwości: *A. Bentkowski*